

Warszawa, dn. 6 grudnia 2016 r.

Stanowisko nr 26/2016

Porozumienia samorządów zawodowych i stowarzyszeń prawniczych
dot. ustawy z dnia 2 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo o zgromadzeniach

Porozumienie wyraża zdecydowanie negatywną opinię o uchwalonej przez Sejm RP ustawie z dnia 2 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo o zgromadzeniach (druk sejmowy 1044), ze względu na wyraźną możliwość naruszenia przez nią konstytucyjnej wolności zgromadzeń oraz nierówne traktowanie organizatorów zgromadzeń. W związku z tym Porozumienie apeluje o usunięcie rozwiązań budzących te wątpliwości w toku dalszych etapów procesu ustawodawczego lub – gdyby do tego nie doszło – do Prezydenta RP o niepodpisywanie ustawy i wystąpienie z wnioskiem do Trybunału Konstytucyjnego w trybie kontroli prewencyjnej, o której mowa art. 122 ust. 3 Konstytucji RP.

Gwarantowana w art. 57 Konstytucji RP przysługująca każdemu wolność zgromadzeń oznacza prawo do organizowania pokojowych zgromadzeń i uczestniczenia w nich. Jest ona prawem o charakterze politycznym posiadającym fundamentalne znaczenie dla ustroju demokratycznego i powiązana jest z wieloma innymi prawami gwarantującymi możliwość uczestnictwa w życiu publicznym i politycznym, w szczególności z wolnością wyrażania poglądów, o której mowa w art. 54 Konstytucji RP. Dlatego też jakiegokolwiek zmiany przepisów ustawowych regulujących organizowanie i odbywanie zgromadzeń wymagają szczególnej ostrożności i rozwagi jako dotyczące kluczowych dla istnienia demokratycznego państwa prawnego mechanizmów.

Wszelkie ograniczenia wolności zgromadzeń – które może określać ustawa – powinny być proporcjonalne i legitymowane jedną z wartości, o których mowa w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, tj. być konieczne w demokratycznym państwie dla

jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób.

W ocenie Porozumienia ograniczenie wolności zgromadzeń poprzez wyłączenie możliwości ich organizowania w miejscu i czasie, w którym odbywają się zgromadzenia organizowane przez organy władzy publicznej lub odbywane w ramach działalności kościołów i innych związków wyznaniowych (art. 2 ust. 2 Prawa o zgromadzeniach w brzmieniu nadanym ustawą) nie znajduje uzasadnienia w żadnej z powyższych wartości i jest nieproporcjonalne, a zatem w demokratycznym państwie niedopuszczalne. Powoduje uprzywilejowanie władzy publicznej oraz kościołów i związków wyznaniowych w stosunku do obywateli oraz wprowadzania nieuzasadnioną hierarchię organizowanych zgromadzeń.

Ponadto Porozumienie ocenia jako wątpliwe ze względu na wadliwość konstytucyjną rozwiązania ustawy w zakresie, w jakim ustanawia ona przepisy dotyczące zgromadzeń organizowanych cyklicznie, przez które rozumie się zgromadzenia organizowane przez tego samego organizatora w tym samym miejscu lub na tej samej trasie co najmniej 4 razy w roku według opracowanego terminarza lub co najmniej raz w roku w dniach świąt państwowych i narodowych, a tego rodzaju wydarzenia odbywały się w ciągu ostatnich 3 lat, chociażby nie w formie zgromadzeń i miały na celu w szczególności uczczenie doniosłych i istotnych dla historii Rzeczypospolitej Polskiej wydarzeń. W przedmiocie wydania zgody na organizowania takich zgromadzeń rozstrzyga wojewoda. Mają one także pierwszeństwo przed innymi zgromadzeniami organizowanymi w tym samym miejscu i czasie (art. 26a Prawa o zgromadzeniach w brzmieniu nadanym ustawą).

Rozwiązania te budzą wątpliwości co do ich zgodności z Konstytucją RP, ponieważ wprowadzają dodatkową i nieuzasadnioną nierówność między organizatorami zgromadzeń, a także – posługując się pojęciami ocennymi takimi jak „uczczenie doniosłych i istotnych dla historii Rzeczypospolitej Polskiej wydarzeń” – przyznają organowi administracji rządowej (województwie) szeroki zakres swobody interpretacyjnej w stosowaniu przepisów istotnie ingerujących w

sferę fundamentalnej dla ustroju demokratycznego wolności zgromadzeń. Porozumienie ocenia te rozwiązania jako rodzące poważne zastrzeżenia co do ich zgodności z art. 2 Konstytucji RP w zakresie zasad dotyczących poprawnej legislacji i określoności przepisów prawa.

Przewodniczący Porozumienia

Sekretarz Porozumienia

R.pr. Maciej Bobrowicz

Dr Paweł Skuczyński